

Met dit beknopte document heb je snel een overzicht van wat kinderen kunnen in een bepaalde leeftijdsfase. Uiteraard zijn de opsommingen een “gemiddelde” en aangezien het “gemiddelde” kind niet bestaat, moet je er rekening mee houden dat individuele afwijkingen ten opzichte van dit schema normaal zijn.

Ondanks deze beperking, is het een handig overzicht.

Mijlpalen in de ontwikkeling :

voorschoolse periode: 2,5 tot 4 jaar

Kind neemt zelf initiatief. Verzet zich soms tegen volwassenen(koppigheidsfase)

Nieuwe en meer gedifferentieerde gevoelens worden zichtbaar. (twijfel, verwondering)

Sociaal toont het kind belangstelling en sympathie voor andere kinderen.

Inhoud van het spel heeft symbolisch karakter.

Kinderen vertonen parallel spel

Kind beweegt graag. Motorische vaardigheden worden geautomatiseerd.

Zintuiglijke ontwikkeling gebaseerd op concrete aspecten uit dagelijks leven.

Taalontwikkeling neemt t snel toe.(snelle groei woordenschat en zinsbouw). Taal krijgt communicatieve functie.

Denken en geheugen gebaseerd op concrete thema's en ervaringen.

Door exploratie kennis opdoen, inzicht verwerven van/in de wereld.

Mijlpalen in de onderbouw

Het kind leert zichzelf kennen. Nog geen reële zelfkennis.

Het kind is zelfstandig in dagelijkse situaties. Het laat probleemoplossend gedrag zien.

De relatie met volwassenen op school wordt zakelijker. De relatie met andere kinderen wordt intensiever.

Gevoelsleven genuanceerder. Ontwikkelen van schaamte. Onderkennen jongens en meisjes.

Regels en afspraken worden verinnerlijkt.

Fantasie ontwikkelt zich sterk. Kunnen wel fantasie en werkelijkheid scheiden.

Aan het eind van deze periode is taakbewustzijn ontwikkeld. Eindresultaat van activiteiten wordt gewaardeerd.

Basale beheersing bewegingspatronen.

Visuele waarneming en auditieve waarneming zijn gedetailleerd. Synthese en analyse.

Taal is goed verstaanbaar. Spreken in meervoudige zinnen. Taal en non- verbaal gedrag zijn belangrijkste communicatie middelen.

Lange termijngeheugen ontwikkelt zich sterk.

Mijlpalen in de middenbouw

Het kind krijgt reële zelfkennis. Lichamelijke prestaties zijn van invloed op het zelfconcept.

De relatie met volwassen op school wordt zakelijker. Kind accepteert gezag, maar zoekt ook eigen weg.

Hechte vriendschappen ontstaan.

In groepen ontstaan vaste patronen.

Sociaal leren ze veel van elkaar.

Emotioneel is het kind stabiel.

Kind is vlijtig en prestatiegericht.

Lichamelijk: strekkingsfase. Meer motorische beheersing. (evenwicht) wil lichamelijk presteren.

Kind kan abstraheren en verbanden leggen vanuit concrete situaties. (concreet- operationeel denken)

Belangstelling voor zaakvakken. Ontstaan van hobby's.

Mijlpalen in de bovenbouw

Jongens en meisjes ontwikkelen zich verschillend.

Versnelde lengte groei en groei ledematen, seksuele rijping. Kind is daardoor eerder vermoeid.

Zelfbeeld en zelfwaardering vaker negatief gekleurd. Twijfel aan zichzelf. Kind denkt dat andere kinderen hem afkeuren. Vernieuwd egocentrisme.

Zakelijker verhouding met leerkracht.

Bij de groep horen steeds belangrijker. Te positief beeld van andere kinderen.

Kind kan logisch redenerend oplossingen vinden. Metacognitie.

Vervolgonderwijs wordt belangrijker.

Mijlpalen in de sociale, emotionele, morele en cognitieve ontwikkeling.

Voorschoolse ontwikkeling: (Vanaf 2,5 jaar)

Het kind ziet zichzelf in relatie met anderen. Er ontstaat een wederkerige relatie met volwassenen.

Ik-ontwikkeling komt op gang. Aan het begin van deze periode is er koppigheid en verzet. Verlatingsangst.

Onderkent emoties van zichzelf en anderen.

Gehoorzaamheid gekoppeld aan concrete beloning. Het kind handelt vanuit zichzelf wat wel en niet mag. (preconventioneel niveau)

Onderbouw (Vanaf 4 jaar)

Er is wederkerigheid in de relatie met andere kinderen. Aan het eind van deze periode kan het andere kinderen inschatten.

Emoties worden geuit door gerichte handelingen en taaluitingen.

Het kind kan gevoelens van anderen inschatten.

Regels van volwassen worden opgevolgd. Afwegingen worden gemaakt vanuit eigen perspectief.

Rechtvaardigheid wordt beoordeeld op basis van gezag. (5 tot 7 jaar). Regels die volwassene stellen en dus van buiten komen moeten worden opgevolgd.

Middenbouw (8 tot 10 jaar)

Wat het kind van zichzelf vindt en wat anderen vinden, wordt belangrijker in de sociale relaties. Er ontstaat competitie en inzicht in eigen kunnen.

Er is stabiliteit in de beheersing van emoties. Het kind onderkent nuances in de emoties van anderen en zichzelf.

Opvolgen van regels hebben te maken met het eigen belang van het kind. (doe ik iets voor jou, doe jij iets voor mij). Het past zich aan aan de normen van thuis en school.

Bovenbouw (11-13 jaar)

De invloed van andere kinderen wordt groter. Het zelfbeeld wordt steeds meer beïnvloed door de mening van andere kinderen. In vriendengroepen ontstaan eigen codes en normen, die verschillen van thuis.

Emotioneel is het kind minder stabiel. Het begint aan zichzelf te twijfelen.

Het kind gaat uit van de regels en afspraken van de directe sociale omgeving. (conventioneel niveau)

Positief gedrag heeft te maken met inter-persoonlijke gevoelens.

Bij morele overwegingen begint het gevaar om buiten de groep te vallen mee te tellen.

Fasen in de cognitieve ontwikkeling.

0-1 jaar: sensomotorische fase: Verwerven van kennis via sensomotorische activiteit, als reactie op zintuiglijke stimulatie.

2-4 jaar: preconceptioneel denken: Het denken is egocentrisch. Er zit nog geen logica in het denken en het vinden van oplossingen.

4- 7 jaar: intuïtief denken: Er is sprake van magisch denken. Het kind kan zich nog niet inleven in anderen. Het kind is nog niet toe aan causale verklaringen.

7 – 12 jaar: concreet- operationeel denken: het kind legt verbanden op concreet niveau. Door de taal krijgt het greep op de wereld. Aan het eind van deze periode heeft het een geordende wereld.

12- 15 jaar: formeel operationeel denken: Het kind kan op hypothetisch niveau en het legt logische verbanden.